

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	30428 Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	032 Історія та археологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	30428
Назва ОП	Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Смирнов Андрій Іванович, Пиріг Маріанна Ігорівна, Герасименко Вікторія Вікторівна, Миколенко Дмитро Валерійович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	22.03.2023 р. – 24.03.2023 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/accreditation/032/2022-2023/30428-history-of-ukraine-and-cultural-anthropology.pdf
Програма візиту експертної групи	chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/accreditation/032/2022-2023/30428-Program-of-expert-visits.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Загальне враження про освітню програму (ОП) «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» першого рівня вищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка є позитивним. Програма відповідає необхідним критеріям якості. Керівництво Університету, а також стейкхолдери зацікавлені в її подальшій реалізації і розвитку. Задля цього у ЗВО створено необхідні умови. На освітній програмі викладають досвідчені, фахові й знані в Україні й за її межами науковці, наявно є необхідна матеріально-технічна база. Гарант ОП продемонстрував власну обізнаність в особливостях реалізації ОП. Він користується авторитетом серед керівництва, колег і стейкхолдерів, піклується про якість освіти, цікавиться їх думкою щодо ОП, докладає чимало зусиль для забезпечення якості реалізації ОП. Знайомство зі студентами ОП засвідчило їхню зацікавленість у навчанні. Члени ЕГ надали низку рекомендацій і зауважень щодо ОП. Проте вони не є підставою для відмови в акредитації.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

До сильних сторін ОП можна віднести забезпечення академічної свободи НПП та здобувачів, якісне оприлюднення необхідних складників навчально-методичного забезпечення на офіційній сторінці кафедри, відповідність навчальних дисциплін науковим зацікавленням НПП та дотичність до наукових інтересів здобувачів вищої освіти. Позитивною практикою є гарні умови для публікаційної активності та апробації результатів дослідження для здобувачів у відомих наукових виданнях та часописах, на конференціях, круглих столах тощо. Важливим є те, що здобувачі долучаються не тільки учасниками, а й організаторами та модераторами наукових заходів. У ЗВО напрацьовані механізми визнання результатів навчання здобутих в інших ЗВО, зокрема шляхом академічної мобільності. Інформація на офіційних сторінках та вебресурсах Відділу міжнародної зв'язків та Відділу академічної мобільності паралельно поширюється, якісно пояснює всі необхідні процедури та документи. Сильною стороною ОП за цим критерієм є висока професійна та академічна кваліфікація науково-педагогічних працівників, чітка відповідність викладачів тим ОК, які вони забезпечують. ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності та сприяє професійному розвитку викладачів, зокрема шляхом морального та матеріального заохочення. Прозорість процедур конкурсного добору викладачів, врахування рівня професіоналізму кандидатів на посади. Формалізація різноманітних можливостей професійного розвитку НПП.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Згідно з матрицею ОП ПРН (19.1, 19.2, 20.1, 20.2, 21.1, 21.2) забезпечується виключно вибірковими дисциплінами. Їх досягнення залежить від вибору студентами одного з трьох блоків. Необхідно переглянути ОП на предмет забезпечення всіх ПРН основними дисциплінами та внести відповідні зміни у матрицю забезпечення. Обговорення ОП зі стейкхолдерами, які представляють академічне середовище відбувається на наукових конференціях, бесідах з керівництвом навчально-методичного центру, засіданнях кафедр і під час неформальних комунікацій з колегами з інших вишів. Ці практики недостатні для забезпечення ефективного обміну ідеями і практиками щодо реалізації ОП. Тому ЕГ рекомендує запровадити спеціальний регулярний семінар для стейкхолдерів. Вибіркова частини забезпечена трьома блоками дисциплін, один із них і обирають студенти, що навчаються на ОП. ЕГ рекомендує замінити цю систему вільним вибором необхідної кількості дисциплін, що сприятиме кращому формуванню індивідуальної траєкторії студента. Поряд з апробованими часом і досвідом традиційними формами та методами навчання, ЕГ пропонує приділити увагу новітнім та інноваційним методам для посилення зацікавленості з боку здобувачів, і відповідні зміни внести в наступні редакції робочих програм навчальних дисциплін. Серед частини навчально-методичного забезпечення є декілька ОК та ВК, що потребують доповнення та оновлення переліку актуальними науковими працями дослідників та самих викладачів за останніх 5-6 років. Потребує доопрацювання або оновлення обов'язковою навчальною дисципліною «Національний характер і ментальність» і вибірковою навчальною дисципліною «Ментальність і національний характер етнічних спільнот», що частково дублюють одна одну. Вищезазначені заходи можуть бути здійсненими до початку нового, 2023/2024 навчального року. Під час проведення акредитації ЕК встановила, що в робочих програмах відсутні переліки орієнтовних питань, що виносяться на іспит/залік. ЕГ рекомендує запровадити практику обов'язкової перевірки курсових робіт на наявність академічного плагіату, що сприятиме формуванню глибшої культури академічної доброчесності. ЕГ, зважаючи на результати опитувань здобувачів ОП у липні 2021 р. рекомендує посилити на ОП інформування студентів щодо наявності доступу до сучасної літератури через ресурси факультету, різноманітні бази даних та електронні ресурси, про які зазначено на сторінці Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича. ЕГ визначила як недолік ОП відсутність спеціалізованої платформи для дистанційного навчання та рекомендує впровадити єдину та уніфіковану навчальну онлайн-платформу для забезпечення потреб ОП. ЕГ рекомендує розширити практику комунікації із роботодавцями щодо вдосконалення ОП через регулярні соціологічні опитування, а також обов'язково проводити щосеместрові

анонімні опитування щодо якості окремих ОК програми та фахових компетентностей викладачів, а не лише запитувати їхню думку під час особистих бесід.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Мета ОП полягає у підготовці висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців-істориків з високою комунікативною майстерністю, спроможних реалізувати себе у різних сферах життєдіяльності суспільства, забезпеченні умов формування і розвитку професійних компетентностей, оволодіння знаннями, вміннями і навичками, необхідними для здійснення фахової діяльності у сфері історичної науки, політики, краєзнавчої діяльності, різних сферах культури. ОП забезпечує фахову освіту з глибоким практичним наголосом у поєднанні з можливостями розвитку соціальних навичок. Зазначене вище відповідає місії, стратегії та перспективним напрямкам розвитку Університету, які представлені в установчих документах ЗВО – «Стратегічному плані розвитку Університету на період 2018–2025 року» (<http://surl.li/eqlbd>) та «Стратегічному плані розвитку історичного факультету на 2018–2025 рр.» (<http://surl.li/fvqca>). Так, місія полягає у підготовці висококваліфікованих кадрів для наукових, освітніх українських і міжнародних установ, які потребують фахівців-істориків, сприяння європейській та євроатлантичній інтеграції України, виробленні рекомендацій органам державної влади для прийняття ефективних управлінських рішень у процесі реагування на економічні, екологічні, політичні, соціальні та військові виклики, повоєнне відновлення України, підготовці висококваліфікованих фахівців, які б в умовах зростаючої конкуренції та у зв'язку з інтеграцією до ЄС, були першочергово затребуваними на ринку наукових досліджень та послуг. В ОП поєднано історію України і культурну антропологію (етнологію), що забезпечує вивчення вітчизняної історії через призму етнотворення, націотворення та національного державотворення. Здобувачі освіти поглиблено вивчають іноземну мову, маючи можливість вибрати між англійською, німецькою чи польською мовами.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Під час онлайн фокус-груп (Зустріч 4, 5, 6) було підтверджено, що здобувачі освіти беруть участь у процедурах забезпечення якості через участь в органах студентського самоврядування, а також як члени Вченої ради факультету. Також здобувачів освіти залучали до участі у засіданнях кафедри новітньої історії. Для отримання зворотного зв'язку від здобувачів ВО на сайті кафедри етнології та краєзнавства (<http://surl.li/fxate>) розміщено відповідну функцію. З ВСО ЕГ дізналася, що при оновленні програми було враховано інтереси Інституту історії України НАН України, Інституту політичних та етнонаціональних досліджень НАН України, Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України. Вказане було підтверджено на зустрічі зі стейкхолдерами, в якій брали участь представники відповідних установ. Також учасники цієї онлайн-зустрічі підтвердили власну участь у конференціях, круглих столах, організованих кафедрою етнології та краєзнавства, під час яких шляхом персональних бесід висловлювали свої зауваження, пропозиції і рекомендації щодо удосконалення ОП. Рекомендації представників академічної спільноти враховувалися шляхом обговорення на засіданнях кафедри, під час спілкування щодо обміну досвідом з представниками інших ЗВО та консультацій з керівництвом навчально-методичного центру організації навчального процесу.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Як зазначається у ВСО, випускники ОП мають потенційну можливість бути задіяними для роботи в наукових, народознавчих, музейних установах, органах державної влади та місцевого самоврядування, закладах культури, громадських. ОП націлена на виховання сучасних, орієнтованих на демократичні стандарти розвитку, етичні принципи фахівців. Мета та програмні результати навчання дозволяють випускникам працевлаштуватися за фахом та професійно вирішувати комплекс поставлених завдань суспільно-політичного спрямування у різних сферах життєдіяльності українського суспільства. ОП забезпечує підготовку фахівців для всієї України. ОП сприяє розвитку

у здобувачів соціальних навичок, які мають велике значення на ринку праці сьогодні. Це підтверджує інформація, отримана під час онлайн-зустрічі ЕГ зі здобувачами освіти, котрі засвідчили високий рівень набутих ними soft skills. З ВСО, а також з інформації, отриманої на онлайн зустрічах із гарантом (Організаційна зустріч 1), експертна група з'ясувала, що при створенні ОП було використано досвід аналогічних програм ЗВО України та інших країн, а враховано досвід підготовки бакалаврів-істориків Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (ОП «Історична україністика та прикладна історія», ОП «Історія та археологія»), Запорізького національного університету (ОП «Історія»), Львівського національного університету імені Івана Франка (ОП «Історія та археологія»), Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (ОП «Історія та археологія»), Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна (ОП «Історія та археологія»), що знайшло своє відображення у змісті окремих дисциплін.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ЕГ перевірила відповідність ПРН ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія» для першого (бакалаврського рівня), затвердженого та введеного в дію наказом МОН України №575 від 29.04.2020 р. і прийшла до висновку, що результати навчання, визначені ОП, корелюють з результатами за освітнім Стандартом, а змістове наповнення освітньої програми дає можливість досягти результатів навчання, які визначені Стандартом вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія». Унікальність ОП забезпечується такими ОК як «Сучасна історія України (від 1991 р. – до сьогодні)», «Історія комуністичного тоталітарного режиму: становлення, еволюція, реалізація в Україні», «Національний характер і ментальність». Досягнення цілей і ПРН ОП забезпечується відповідними методами, засобами навчання та викладання.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильними сторонами ОП є те, що місія і стратегія Університету відповідають меті ОП і є важливою складовою стратегії розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Наявними є практики включення досвіду українських і зарубіжних ЗВО при реалізації ОП, приклади успішного працевлаштування випускників і широкі, а також широкі можливості для вивчення здобувачами освіти іноземних мов.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Обговорення ОП зі стейкхолдерами, які представляють академічне середовище як зазначалося вище, відбувалося лише на наукових конференціях, не присвячених освітнім програмам і викладанню, і під час неформальних бесід, засідань кафедр, що не дозволяє чітку фіксацію та ґрунтовне обговорення рекомендацій, зауважень і пропозицій щодо реалізації ОП. ЕГ рекомендує запровадити спеціальний семінар, яких дозволить би більш ефективний обмін ідеями і практиками щодо реалізації ОП у межах спеціальності «Історія і археологія».

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП має чітко сформульовані цілі і місію, які визначаються з урахуванням позицій і потреб стейкхолдерів, тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту та досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм. Освітня діяльність відповідає даному критерію. Проте ЕГ рекомендує запровадити спеціальний регулярний семінар для стейкхолдерів для забезпечення більш ефективного обміну ідеями і практиками щодо реалізації ОП у межах спеціальності «Історія та археологія».

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Загальний обсяг ОП становить 240 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261. Обсяг кредитів обов'язкового компоненту – 180 кредити, а також дисципліни за вибором – загалом 60 кредитів ЄКТС. Обсяг вибіркових дисциплін становить 25 % від загального обсягу ОП. Отже, структура ОП відповідає чинному законодавству та дозволяє забезпечити реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір освітніх компонентів.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ відзначає чітку структури змісту ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)». Зокрема, ОК ОП забезпечують реалізацію мети навчання – підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні завдання і проблеми у політичній сфері суспільного життя, розвиток інститутів громадянського суспільства та демократії. Теоретичний зміст предметної області опрацьовуються в ОК: «Історія України» (за хронологічними періодами), «Археологія», «Преісторія», «Історія Стародавнього Сходу», «Історія давньої Греції. Історія давнього Риму», «Історія середніх віків та раннього нового часу», «Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки», «Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки», «Історія Середньовічного Сходу», «Нова історія країн Азії та Африки», «Новітня історія країн Азії та Африки», «Археологічна практика», «Архівно-музейна практика», «Краєзнавча практика», «Етнографічна практика», «Культурна антропологія», «Джерелознавство», «Архівознавство», «Українська етнологія», «Спеціальні історичні дисципліни». Методи, методики та технології історії та археології опрацьовуються в таких ОК: «Вступ до університетських студій», «Історія української та зарубіжної культури», «Науковий образ світу», «Соціально-політичні студії», «Філософія», «Історична екологія», «Вибрані розділи трудового права і основ підприємницької діяльності», «Інформаційні технології в професійній сфері історика» тощо. Проте, згідно з матрицею ОП ПРН (19.1, 19.2, 20.1, 20.2, 21.1, 21.2) забезпечується виключно вибірковими дисциплінами. Їх досягнення залежить від вибору студентами того або іншого блоку.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Освітні компоненти відповідають предметній області спеціальності «Історія та археологія», визначеній в Стандарті вищої освіти. В ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» включено освітні компоненти, які утворюють взаємопов'язану систему, що підтверджено навчальним планом та структурно-логічною схемою. Викладання таких дисциплін як «Історія України» (за хронологічними періодами), «Археологія», «Преісторія», «Історія Стародавнього Сходу», «Історія давньої Греції. Історія давнього Риму», «Історія середніх віків та раннього нового часу», «Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки», «Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки», «Історія Середньовічного Сходу», «Нова історія країн Азії та Африки», «Новітня історія країн Азії та Африки», «Археологічна практика», «Архівно-музейна практика», «Краєзнавча практика», «Етнографічна практика», «Культурна антропологія», «Джерелознавство», «Архівознавство», «Українська етнологія», «Спеціальні історичні дисципліни», «Історія української та зарубіжної культури», «Науковий образ світу», «Соціально-політичні студії», «Філософія», «Історична екологія» цілком відповідає предметній області ОП.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка (<http://surl.li/ejlkd>), а також Положення про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка (п.5.2.3, п.9.4) (<http://surl.li/dkoee>) регламентують формування індивідуальної траєкторії здобувача. Згідно з першим положенням та навчальним планом ОП не менше 25% дисциплін є вибірковими (60 кредитів). Вибіркові дисципліни поділені на 2 частини. Перша частина – здобувачі освіти обирають один з трьох блоків вибору: «Давня, середньовічна та нова історія України»; «Етнічна історія та етнокультура»; «Історія України в новітню добу: людина, суспільство, держава». Друга частина – переліки дисциплін вільного вибору студента (курси за вибором), де студенти обирають по одній дисципліні з кожного переліку на відповідний семестр, тому щорічно таких переліків два. Студент може обрати дисципліну як з навчального плану своєї освітньої програми, так і з будь-якої іншої. Формування індивідуальної освітньої траєкторії відбувається також через вибір тем рефератів і курсових робіт. Під

час онлайн-зустрічі зі здобувача освіти було з'ясовано, що здобувачі освіти обізнані із процедурою вибору і висловили власне задоволення можливістю формування індивідуальної траєкторії.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Положення про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка (<http://surl.li/dkooe>), а також Положення про проведення практики на історичному факультеті (<http://ethnic-studies.knu.ua/>) регламентує організацію практики у межах реалізації ОП. Практична підготовка здобувачів освіти є обов'язковим компонентом ОП і має на меті набуття здобувачем освіти професійних навичок, вмінь і компетентностей. ОП передбачена практична підготовка здобувачів ВО у вигляді археологічної практики: 2 семестр – 3 кредити (передбачає отримання практичних навичок проведення сучасного археологічного польового дослідження, укладання польової та звітної документації), архівно-музейної практики: 4 семестр – 3 кредити (ознайомлення здобувачів з основними видами рухомих пам'яток (музейними та архівними джерелами) та специфікою роботи установ, що забезпечують збереження та вивчення цих пам'яток), етнографічної практики: 6 семестр – 3 кредити (поглиблення знань студентів у царині української етнічної історії, народної культури та міжетнічної комунікації, удосконалення навичок в оволодінні методикою етнографічного дослідження), краєзнавчої практики: 8 семестр – 3 кредити (ознайомлення студентів з основними видами нерухомих пам'яток та специфікою їх використання та збереження). Під час онлайн-зустрічей зі здобувачами освіти студенти засвідчили високий рівень одержаних ними практичних знань і умінь.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Набуття соціальних навичок у сфері комунікації, командної роботи та креативності забезпечуються всіма обов'язковими ОК ОП, особливо значення при цьому мають такі дисципліни, як «Іноземна мова: базовий курс», «Іноземна мова: нормативний курс», «Мова фаху», «Практика перекладу з мови фаху», «Історія української та зарубіжної культури», «Науковий образ світу», «Історія християнських церков в Україні», «Національний характер і ментальність», «Вступ до історії України та культурної антропології». У ході зустрічі зі здобувачами освіти (Зустріч 4) було підтверджено, що учасники фокус-групи знайомі з поняттям «soft skills» і задоволені рівнем їх забезпечення.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт стажиста-дослідника наразі не розроблено. Критерії та процедури присудження професійної кваліфікації в Університеті регулюються Положенням про організацію освітнього процесу (пункт 8.3) (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf).

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг ОП та окремих ОК не суперечить вимогам законодавства України щодо навчального навантаження для третього рівня вищої освіти. Розподіл часу між заняттями та самостійною роботою розподіляється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/dkooe>). Обсяг часу, що відведений для самостійної роботи студента в рамках навчальної дисципліни, визначається рівнем Освітньої програми за Національною рамкою кваліфікацій, становить за освітнім ступенем бакалавра від 50 до 67 %. Самостійна робота студентів освітніх компонентів ОП представлена індивідуальними завданнями для самостійної роботи; підготовкою курсових робіт. Інформація, отримана під час проведення фокус-груп зі здобувача освіти та результати опитувань студентів засвідчили, що переважній більшості здобувачів вистачає часу на виконання завдань і оволодіння навчальним матеріалом (<http://surl.li/fzqgj>).

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів за дуальною формою освіти не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Набуття соціальних навичок на ОП забезпечено належним чином.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Згідно з матрицею ОП ПРН (19.1, 19.2, 20.1, 20.2, 21.1, 21.2) забезпечується виключно вибірковими дисциплінами. Їх досягнення залежить від вибору студентами одного з трьох блоків. Необхідно переглянути ОП на предмет забезпечення всіх ПРН основними дисциплінами та внести відповідні зміни у матрицю забезпечення. Вибіркова частини забезпечена блоками дисциплін, один із них і обирають студенти, що навчаються на ОП. Це дещо обмежує вибір студентів власної індивідуальної траєкторії. ЕГ рекомендує розглянути можливість заміни цієї системи вільним вибором необхідної кількості дисциплін, що сприятиме кращому формуванню індивідуальної траєкторії студента.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Нормативні документи, сама ОП, а також інформація, отримана під час роботи у фокус-групах, дозволили з'ясувати, що обсяг ОП і її ОК відповідає вимогам щодо першого рівня вищої освіти. Структура ОП дозволяє досягти мети навчання. ОП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути необхідні для професійної діяльності компетентності. ОП передбачає набуття здобувачами вищої освіти важливих для подальшого працевлаштування соціальних навичок. Обсяг ОП та окремих ОК відповідає навантаженню студента, дозволяє досягти мети та програмних результатів навчання. Проте вибіркова частини забезпечена трьома блоками дисциплін, один із них і обирають студенти, що навчаються на ОП. ЕГ рекомендує замінити цю систему вільним вибором необхідної кількості дисциплін, що сприятиме кращому формуванню індивідуальної траєкторії студента.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» оприлюднені на офіційному вебсайті Приймальної комісії КНУТШ (<https://vstup.knu.ua/>). Документ розроблений Приймальною комісією КНУТШ на основі Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 27 квітня 2022 року № 392 (із змінами і доповненнями) та затверджений наказом ректора від 16 травня 2022 р. № 245-32 (<http://surl.li/beohn>). Передумовою для вступу на ОП є наявність повної загальної середньої освіти. З урахуванням обставин сьогодення, вступники 2022 р. могли вступати і з результатами НМТ 2022 р., і з результатами ЗНО 2019-2021 рр. Для вступу на ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» абітурієнти мали скласти НМТ з української мови (ваговий коефіцієнт – 0.25), математики (ваговий коефіцієнт – 0.25) та історії України (ваговий коефіцієнт – 0.5). Якщо майбутній здобувач вищої освіти має сертифікати ЗНО з української мови і літератури (ваговий коефіцієнт – 0.2) історії України (ваговий коефіцієнт – 0.6), математики/іноземної мови/біології/географії/хімії/фізики (ваговий коефіцієнт – 0.2), він також претендував на вступ за конкурсною пропозицією. Мінімальний бал для допуску до участі в конкурсі – 101. Також у 2022 р. в університеті здійснювався додатковий набір на основі результатів НМТ та/або мотиваційного листа. Правила прийому містять чітку та зрозумілу інформацію для абітурієнта. Окремим додатком до Правил прийому затверджено прийом на навчання іноземців та осіб без громадянства (https://vstup.knu.ua/images/2022/Rules_International_Students_2022.pdf) та набір категорій осіб зі спеціальними умовами участі у конкурсному відборі (Додаток 2.5. до Правил прийому <http://surl.li/beohn>).

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

На основі аналізу Правил прийому 2022 р. (<http://surl.li/beohn>) ЕГ було визначено, що особливостей прийому на навчання за ОП немає, окрім визначення більшого вагового коефіцієнта профільної дисципліни «Історія України» для вступу на всі ОП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія» за результатами НТМ 2022 р. (ваговий коефіцієнт – 0.5) або ЗНО 2019-2021 рр. (ваговий коефіцієнт – 0.6).

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лисабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В КНУТШ визначена процедура визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах ЗВО, яка регулюється такими внутрішніми нормативними документами: Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ від 11.04.2022 р. (Розділи 7 та 11, <http://surl.li/dkooe>), Порядок поновлення та переведення здобувачів вищої освіти (студентів, слухачів, курсантів) у КНУТШ (<https://vstup.knu.ua/userfiles/files/instruction.pdf>), Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність КНУТШ (https://mobility.knu.ua/?page_id=804&lang=uk), Положення про порядок перезарахування результатів навчання у КНУТШ (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=798&lang=uk), наказ ректора від 12.07.2016 р. №603-22 «Про затвердження Порядку проведення в КНУТШ атестації для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року» (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Nakaz_atestaciya_PK_2016.jpg). Якщо здобувач бажає перевестися до КНУТШ на певну ОП з іншого ЗВО, цей процес здійснюється за згодою ректора освітнього закладу, де він навчається. Розгляд таких справ відбувається з залученням Приймальної комісії. Після врахування всіх факторів та аналізу пакету документів, здобувачеві має бути встановлено академічну різницю, яку необхідно скласти (<https://vstup.knu.ua/userfiles/files/instruction.pdf>). Щодо академічної мобільності – перезарахування результатів навчання з навчальних дисциплін проводять на підставі порівняння навчальних програм університетів (КНУТШ і ЗВО-партнера) та академічної довідки, яку надає учасник академічної мобільності. Обов'язкові дисципліни перезараховуються: повністю (якщо відмінність між РН та кредитами – не більш ніж на 25 %), частково (у тій частці кредитів, де збігаються РН) й асиметрично (кілька дисциплін із меншою кількістю кредитів замість однієї багатокредитної, і навпаки). Дисципліни вільного вибору студента, які не впливають на присвоєння кваліфікації, можуть бути перезараховані замість будь-яких дисциплін ЗВО-партнера того самого рівня повністю без обмежень (Розділ 11 Положення про організацію освітнього процесу, <http://surl.li/dkooe>) Необхідний супровід академічної мобільності здійснюють два структурні підрозділи – Відділ міжнародної зв'язків (<http://international.knu.ua/>) та Відділ академічної мобільності (<http://mobility.univ.kiev.ua/?lang=uk>). На зустрічах з представниками ЗВО, заступниця начальника відділу міжнародних зв'язків Н. Сєрьогіна та провідний фахівець відділу академічної мобільності Л. Галич пояснили експертам, як відбувається супровід здобувачів та викладачів у разі участі в програмах академічної мобільності, стажування, підвищення кваліфікації тощо. Під час зустрічі ЕГ зі здобувачами, вони зазначили, що їм відомо про програми академічної доброчесності, проте випадків безпосередньої участі не було.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У КНУТШ нещодавно було розроблено окреме Положення про валідацію і визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=2271>), що визначає процедуру, пакет документів для здобувача та опції всіх залучених учасників. Відповідно до Положення, можуть бути перезараховані 25% кредитів ЄКТС від загального обсягу освітніх компонент ОП. Здобувачеві може бути зараховано повний освітній компонент або його певну частину (як окремий вид навчальної роботи, якщо визнається тільки частина результатів навчання). На першому етапі, зі здобувачем працює уповноважений наказом декана/директора консультант структурного підрозділу. Останній разом з заявником мають встановити змістовну ідентичність результатів навчання в ОП та отриманих шляхом неформальної/інформальної освіти (може бути доопрацьована освітня декларація). У разі позитивного результату, далі в процес залучено гаранта ОП, керівника структурного підрозділу та проректора з науково-педагогічної роботи. Керівник структурного підрозділу надає висновок щодо наявності підстав для розгляду декларації про попереднє неформальне/інформальне навчання. Проект висновку затверджується проректором з науково-педагогічної роботи та повертається на доопрацювання. Копія висновку надсилається здобувачеві, яку останній має право оскаржити впродовж 10 робочих днів у разі незгоди. Повторна заява може бути подана здобувачем тільки 1 раз. Оцінювання та визнання результатів навчання на кінцевому етапі процедури займається призначена наказом проректора з науково-педагогічної роботи комісія. Якщо заявник має аргументовані пропозиції щодо непогодження зі складом комісії або процедурою оцінювання, він має подати письмову заяву керівнику структурного підрозділу до початку проведення процедури оцінювання. Процедура оцінювання фіксується відеозаписом та протоколом. У разі затвердження протоколу, документ передається заступнику декана/директора з навчальної роботи для сертифікації результатів оцінювання і визнання. Протягом 24 годин після отримання протоколу оцінювання, здобувач може заявити про непогодження. Випадків визнання та перезарахування результатів навчання, отриманих у

неформальній/інформальній освіті на ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» не було. Під час зустрічі ЕГ зі здобувачами, експерти впевнилися, що здобувачі знають про таку можливість здобуття певних результатів навчання за різними навчальними дисциплінами, проте з самою процедурою вони не ознайомлені. Таким чином, ЕГ рекомендує провести інформативний захід на кафедрі, або кураторську годину на кожному курсі для докладного ознайомлення здобувачів з процедурою та супровідними документами для визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної/інформальної освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання здобувачів до КНУТШ є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, враховують різні категорії здобувачів та оприлюднені на офіційному вебресурсі Приймальної комісії КНУТШ. У ЗВО напрацьовані механізми визнання результатів навчання здобутих в інших ЗВО, зокрема шляхом академічної мобільності. Інформація на офіційних сторінках та вебресурсах Відділу міжнародної зв'язків та Відділу академічної мобільності паралельно поширюється, якісно пояснює всі необхідні процедури та документи.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

За чотири роки реалізації ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» не було випадків перезарахування результатів навчання в інших ЗВО, зокрема через академічну мобільність серед здобувачів. ЕГ рекомендує до завершення 2022-2023 н. р. проаналізувати ситуацію серед здобувачів шляхом проведення бесіди/анкетування для розуміння, що саме хвилює здобувачів і чому вони не використовують цю можливість. У зв'язку з нещодавною появою Положення про визнання результатів, отриманих у неформальній/інформальній освіті, здобувачі не ознайомлені з процедурою та більш конкретними діями, які мають бути зі сторони здобувача. ЕГ рекомендує провести консультацію/захід для здобувачів ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» задля ознайомлення з процедурою визнання результатів, отриманих у неформальній/інформальній освіті до завершення 2022-2023 н. р.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Вся нормативна частина питання стосовно процедур прийому на навчання за ОП та визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО або в неформальній/інформальній освіті є розробленою, затвердженою і впровадженою. Уся необхідна інформація для здобувачів розміщена на офіційних сторінках КНУТШ та відповідних структурних підрозділів. Запропоновані ЕГ рекомендації спрямовані на покращання освітнього процесу за ОП і не перешкоджають досягненню цілей, формуванню компетентностей та програмних результатів навчання.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

У тексті Положення про організацію освітнього процесу в КНУТШ наведено основні форми навчання, що використовуються викладачами (Розділ 4 <http://surl.li/dkooe>). На практиці викладачі ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» звертають увагу на студентоцентроване навчання, котре реалізується шляхом використання різного навчального інструментарію. Здебільшого, на заняттях використовуються традиційні форми навчання, що відображено у Таблиці з Відомостей СО та у робочих програмах навчальних дисциплін (<http://surl.li/fxate>): лекції, семінарські та практичні заняття, самостійна робота. Шляхом виконання індивідуальних творчих завдань, усного/письмового опитування, есе, рефератів, презентацій, модульних та підсумкових контрольних робіт, участі у дискусіях та колоквиумах здобувачі демонструють сформованість загальних та спеціальних компетентностей, програмних результатів навчання. Здобувачка Г. Яцентюк розповіла, що під час вивчення ОК «Нова історія країн Азії та Африки» однією із форм роботи було створення відеоролика (<http://surl.li/fydmr>). Здобувачка Я. Пікалова пригадала про розповіді старших курсів щодо моделювання ситуації судових процесів за Литовськими статутами, які згодом вони також будуть розглядати та аналізувати в ході

навчання за ОК «Історія України: середина XVI – середина XVII ст.», проте в робочій програмі навчальної дисципліни такого виду роботи не зазначено. Зрозуміло, що форми і методи навчання визначаються специфікою конкретної навчальної дисципліни, програмними результатами навчання, досягнення яких передбачає ОП. На думку ЕГ, вищезазначені набори уможливають досягнення цілей та програмних результатів навчання, заявлених в ОП. Водночас, ЕГ пропонує приділити увагу новітнім та інноваційним методам для посилення зацікавленості з боку здобувачів (наприклад, розробка групових або особистих проєктів, case-study, рольові та ділові ігри, тренінги тощо). Відповідно до останніх доступних результатів опитування здобувачів ОП (літо 2021 р., Звіт за дослідженням ОП ... <http://surl.li/fydnw>), у викладанні застосовані сучасні технології та методи навчання (рівень 0.67 з 3). На зустрічах з різними групами учасників освітнього процесу, ЕГ пересвідчилась у дотриманні принципів академічної свободи як щодо НПП (право на вільний вибір форм і методів навчання та викладання, формування змісту дисциплін, переліку літератури тощо), так і здобувачів вищої освіти (право на вибір дисциплін, тематики індивідуальних завдань і курсових робіт, можливості апеляції, вибір наукового керівника, вибір з переліку доступних баз практик або ініціювання угоди з конкретним місцем виробничої практики). Згідно з останніми доступними результатами опитування здобувачів ОП (літо 2021 р., Звіт за дослідженням ОП ... <http://surl.li/fydnw>), студенти задоволені теоретичною (рівень 1.41 з 3) та практичною (рівень 1.45 з 3) підготовкою в рамках ОП, що відповідало їхнім очікуванням.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Основна інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання надається через робочі програми навчальних дисциплін (обов'язкових та вибіркових), котрі доступні на сторінці ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» (<http://ethnic-studies.knu.ua/education-programs/history-of-ukraine-and-cultural-anthropology>). На зустрічі зі здобувачами, останні підтвердили наявність інформації на сторінці ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)». На початку вивчення навчальної дисципліни, викладачі надають основну інформацію щодо цілей, змісту, очікуваних результатів, порядку та критеріїв оцінювання, дотримання академічної доброчесності тощо. Якщо навчальну дисципліну викладають 2 НПП, то другий викладач надсилає окремо питання/план до семінарських занять також. Щодо вибіркових дисциплін – перед записом через систему «Тритон», здобувачі ознайомлюються з переліком дисциплін онлайн (<http://www.history.univ.kiev.ua/vibirkovi-disciplini/>). Якщо студента цікавить більш поглиблена інформація про курс, він може звернутися до самого викладача. Загалом, інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у робочих програмах навчальних дисциплін подана у чіткій та доступній формі, достатньо структурована та лаконічна.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Реалізація ОП відбувається за поєднання навчання і досліджень. Відповідно до діючих нормативних положень, складовою науково-технічного потенціалу ЗВО є науковий доробок здобувачів, в тому числі й під час освітнього процесу (<http://surl.li/eauiu>; <http://surl.li/dkoee>). Важливим складником для формування уявлень, вмінь та навичок для створення власних наукових робіт є відповідні ОК, що викладаються на 1 р. н.: «Вступ до історії України та культурної антропології», «Джерелознавство», «СІД» та «Українська мова у професійній комунікації». Окрім того, інші ОК та ВК зорієнтовані на допомогу здобувачам у реалізації свого наукового дослідження. Практично посилюється наукова складова шляхом виконання різних видів практики та трьох курсових робіт. На зустрічі зі здобувачами, останні підтвердили, що на факультеті та в університеті загалом, регулярно відбуваються конференції. Здобувачка Є. Земляна розповіла, що долучалася до конференцій вже з 1 курсу, і цього року була організатором і модератором конференції, присвяченої історії України 19 ст. (<http://surl.li/fyflk>). Здобувач А. Нікулін розповів, що у січні 2021 р. було проведено Всеукраїнський круглий стіл, присвячений Дню соборності України (залучено різні ЗВО України). Минулої осені було проведено спільну всеукраїнську конференцію спільно з ЧНУ щодо 30 річчя Незалежності України. Здобувачка В. Падалка пригадала свій початок навчання в університеті, до пандемії Covid-19 – брала участь у фестивалі «Legio Historica» та заході-моделі G20. Загалом, у здобувачів є можливості для публікації і тез, і наукових статей. Кафедра етнології та краєзнавства видає два фахових збірника наукових праць «Етнічна історія народів Європи» (категорія Б, <http://nfv.ukrintei.ua/view/5b1925e17847426a2doab37e>) та «Часопис української історії» (категорія Б, <http://nfv.ukrintei.ua/view/5b1925e37847426a2doab764>). На історичному факультеті публікується ще 5 наукових періодичних видань – «Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія», «Американська історія та політика», «Європейські історичні студії», «Текст і образ: актуальні проблеми історії мистецтва» і «VITA ANTIQUA». (<http://www.history.univ.kiev.ua/vidannya/>). Двоє здобувачів ОП (М. Суло та С. Андрущенко) опублікували свої статті у фаховому збірнику «Етнічна історія народів Європи». Під час відкритої зустрічі, здобувачка А. Ключ розповіла, що колектив факультету і кафедр підтримують ініціативи студентів. Разом зі своїм однокурсником, Ю. Каракоєм на базі кафедри новітньої історії створити Бюро дослідження історії спецслужб. До початку пандемії Covid-19 активно долучалися до офлайн заходів запрошені дослідники П. Гай-Нижник, Р. Подкур. До Бюро залучаються здобувачі різних факультетів. З початку пандемії, активно розбудовується та наповнюється сайт Бюро (<http://novitukr.history.knu.ua/>). За ініціативи Бюро з'явилося дві нові навчальні дисципліни – «Спеціальні служби в новітній історії України» і «Спеціальні служби в міжнародних відносинах».

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в КНУТШ, робочі програми навчальних дисциплін обов'язково входять до складу навчально-методичного забезпечення освітнього процесу (Розділ 6, <http://surl.li/dkoee>). Порядок розроблення, затвердження та перегляду та основні компоненти робочої програми навчальної дисципліни регламентуються Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУТШ (<http://surl.li/dkpll>). На зустрічі з викладачами ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)», експерти підтвердили, що НПП регулярно оновлюють робочі програми задля врахування їхнього набутого досвіду у стажуваннях, курсах підвищення кваліфікації, у дослідницьких, міжнародних наукових та освітніх проєктах. Також оновлення змісту можна простежити за включенням до переліку рекомендованих публікацій сучасної наукової літератури. ЕГ звернула також увагу на те, що викладачі мають публікації дотичні до тих дисциплін, які вони викладають (<http://ethnic-studies.knu.ua/education-programs/history-of-ukraine-and-cultural-anthropology>). Більша частина залучених НПП використовує свої дослідження (здебільшого, це поодинокі публікації початку 2000-х рр., 2010-х рр., невелика частина – за останні 5 р.), що також може слугувати рекомендацією до створення нових напрацювань або оновлення списків літератури власними свіжими публікаціями. Частина обов'язкових навчальних дисциплін має в переліку рекомендованої літератури позиції, датовані не більше 2014 р.: «Історія України (з давніх часів до середини XIV ст.)», «Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки», «Новітня історія країн Азії та Африки», «Історія християнських церков», «Археологія». Викликає занепокоєння, що ОК «Національний характер і ментальність» майже вповні дублює ОК «Ментальність і національний характер етнічних спільнот» (<http://ethnic-studies.knu.ua/education-programs/history-of-ukraine-and-cultural-anthropology>). Викладач проходила стажування і удосконалила ОК (відомості СО) Вибіркові компоненти також мають схожі позиції датовані не більше 2012-2014 р.: «Джерелознавство історії України», «Суспільно-політичний рух в Україні на початку XX століття», «Український національний рух у XIX ст.», «Православна церква в Україні (XIX – початок XX ст.)», «Історіографія історії України від найдавніших часів до початку XX століття», «Історія церкви та релігійної думки в Україні», «Етнографія народів Північної Європи», «Культура господарювання українців», «Етнокультура міст і містечок», «Світоглядні уявлення народів світу», «Народне мистецтво українців», «Історичні села», «Етнонаціональні конфлікти», «Історія українського політикуму (кінець XX – початок XXI століть)». У зв'язку з цим, поштовхом до оновлення робочих програм навчальних дисциплін може бути включення актуальних наукових напрацювань дослідників за останні 5-6 років.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Важливим напрямком у стратегічному плані розвитку КНУТШ на період 2018-2025 рр. є міжнародне співробітництво та інтернаціоналізація, що зосереджується на таких опціях: збільшення кількості закордонних ЗВО-партнерів, програм «подвійних дипломів», іноземних здобувачів; представлення наукових здобутків на національних і міжнародних науково-практичних заходах, дослідницьких проєктах; залучення іноземних викладачів з урахуванням сучасних подій у віддаленому (онлайн) форматі; ініціювання відкриття кафедр україністики в ЗВО-партнерах; організація та проведення літніх та зимових шкіл на базі КНУТШ; за підтримки відповідних посольств створення центрів з дослідження окремих регіонів/країн тощо (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Development-strategic-plan-22-12-12.pdf>). Впродовж роботи ЕГ з фокус групами, експерти пересвідчилися у забезпеченні викладачів та здобувачів можливостями міжнародної співпраці та обміну досвідом з іноземними інституціями та колегами (документи стосовно міжнародного стажування НПП, завантажені у систему NAQA на запит). Серед здобувачів ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» ще не було випадків міжнародного стажування або мобільності. У плані координації дій, пов'язаних з міжнародною діяльністю, працює Відділ міжнародної зв'язків (<http://international.knu.ua/>). На зустрічі з адміністративним персоналом, заступниця начальника відділу міжнародних зв'язків Н. Серьогіна розповіла ЕГ, що окрім супроводу учасників освітнього процесу на стажування, академічну мобільність за кордон (разом із Відділом академічної мобільності (<http://mobility.univ.kiev.ua/?lang=uk>), їхній відділ також моніторить участь представників ЗВО на міжнародних заходах, конференціях тощо. Здобувачі освіти та НПП мають безкоштовний доступ до українських та міжнародних інформаційних ресурсів, баз даних (на базі бібліотеки імені М. Максимовича). У контексті освітньої діяльності привертає увагу можливість здобувачів обрати іноземну мову для вивчення (англійська/польська/німецька), наявність іншомовної літератури (зокрема, англійської) у переліках джерел та літератури робочих програм навчальних дисциплін.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

До сильних сторін ОП можна віднести забезпечення академічної свободи НПП та здобувачів, якісне оприлюднення необхідних складників навчально-методичного забезпечення на офіційній сторінці кафедри, відповідність навчальних дисциплін науковим зацікавленням НПП та дотичність до наукових інтересів здобувачів вищої освіти. Позитивною практикою є гарні умови для публікаційної активності та апробації результатів дослідження для

здобувачів у відомих наукових виданнях та часописах, на конференціях, круглих столах тощо. Важливим є те, що здобувачі долучаються не тільки учасниками, а й організаторами та модераторами до наукових заходів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Поряд з апробованими часом і досвідом традиційними формами та методами навчання, ЕГ пропонує приділити увагу новітнім та інноваційним методам для посилення зацікавленості з боку здобувачів, і відповідні зміни внести в наступні редакції робочих програм навчальних дисциплін. Серед частини навчально-методичного забезпечення є декілька ОК та ВК, що потребують доповнення та оновлення переліку актуальними науковими працями дослідників та самих викладачів за останніх 5-6 років. Потребує доопрацювання або оновлення обов'язкова навчальна дисципліна «Національний характер і ментальність» і вибіркова навчальна дисципліна «Ментальність і національний характер етнічних спільнот», що частково дублюють одна одну. Вищезазначені заходи можуть бути здійсненими до початку нового, 2023/2024 навчального року.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОП за критерієм має передусім сильні сторони та позитивні практики. Виявлені недоліки щодо врахування інноваційних методик, доповнення та оновлення рекомендованої літератури, узгодження внутрішнього наповнення двох дисциплін для уникнення дублювання – можуть бути виправлені найближчим часом.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання студентів є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем РН для окремого ОК та/або ОПП загалом, а також оприлюднюються заздалегідь. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу у КНУТШ (друга редакція)» контрольні заходи включають діагностичний, поточний і підсумковий контроль (<https://cutt.ly/Q3iuIQa>). Форми контрольних заходів визначені в п. 4.2. Положення: іспит, залік, диференційований залік, вхідні та підсумкові контрольні роботи, захист курсових робіт тощо. Форми контрольних заходів кожного з ОК відображено в НП, РП ОК. Ці документи завчасно оприлюднюються на сайті історичного факультету КНУТШ (<http://www.history.univ.kiev.ua/abituriyentam-2/osvitnij-riven-bakalavr/istoriya-ukra%1%97ni-etnologiya-ta-dzhereloznavstvo>). РП курсів, розміщені також на сайті кафедри етнології та краєзнавства (<http://ethnic-studies.knu.ua/education-programs/history-of-ukraine-and-cultural-anthropology>), містять чіткий перелік форм контролю та розлогий деталізований опис критеріїв оцінювання для передбачених видів робіт. Водночас відсутні переліки орієнтовних питань, що виносяться на іспит/залік. Викладачі інформують здобувачів щодо форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання на початку вивчення курсу (інформація підтверджена під час відео-зустрічей зі здобувачами вищої освіти та викладачами). Здобувачі мають доступ до системи електронного документообігу «Тритон», яка була продемонстрована на запит ЕГ. Фактів несправедливого оцінювання чи оскаржень результатів успішності здобувачів протягом навчання, за свідченням студентів, не було. Матеріали, зібрані під час акредитаційної експертизи, свідчать про зрозумілість та прозорість оцінювання. Критерії оприлюднюються заздалегідь і дають змогу встановити досягнення здобувачем ВО РН для ОК та ОПП загалом.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Атестація здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівнів здійснюється екзаменаційною комісією після завершення навчання з метою присвоєння відповідного ступеня вищої освіти та кваліфікації. Форма атестації здобувачів вищої освіти відповідає вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія» першого (бакалаврського) освітнього рівня, затвердженого та введеного в дію наказом МОНУ № 575 від 29.04.2020 р. Відповідно до ОПП атестація випускників ОП спеціальності 032 «Історія та археологія» проводиться у формі комплексного кваліфікаційного іспиту за спеціальністю, завершується видачею документу встановленого зразка про

присудження ступеня бакалавра із присвоєнням освітньої кваліфікації: Бакалавр історії та археології (Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)). Водночас недостатньо обґрунтованим є присвоєння професійної кваліфікації: Стажист-дослідник (історія).

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів та розв'язання можливих конфліктних ситуацій щодо результатів оцінювання оприлюднені на сайті ЗВО й містяться в Положенні про організацію освітнього процесу (<https://cutt.ly/Q3iuIQa>) та порядку оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу (<http://nmc.univ.kiev.ua/docs/POLOJENNIA-2010-1.doc>), а також Положенні про порядок створення та організації роботи Екзаменаційної комісії <http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polojennya%20pro%20DEK.doc>. Іспити, передбачені ОПП, приймають два викладача, що забезпечує більшу об'єктивність підсумкового контролю. Чіткий і зрозумілий порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів встановлений Положенням про організацію освітнього процесу. Згідно з ним, здобувач не пізніше 12 години наступного робочого дня за днем оголошення результату іспиту має право подати на ім'я ректора університету апеляцію. У випадку подання апеляції розпорядженням ректора (проректора з науково-педагогічної роботи) створюється комісія для її розгляду. Апеляція розглядається протягом трьох робочих днів після її подання. У «Порядку вирішення конфліктних ситуацій у КНУТШ» (<https://cutt.ly/K3iaeoH>) передбачено діяльність Постійної комісії Вченої ради з питань етики, до якої входить викладач ОП проф. В.Мордвінцев. Запобігання конфліктів інтересів здійснюється, зокрема, відділом з питань запобігання і виявлення корупції. Гарант ОП має право брати участь у врегулюванні конфліктних ситуацій між здобувачами освіти за освітньою програмою і викладачами. Під час відео-зустрічей здобувачі вищої освіти, представники студентського самоврядування та викладачі підтверджували свою обізнаність з алгоритмом дій у випадку оскарження результатів контрольних заходів. Здобувачі наголошували, що впродовж існування ОПП не виникало конфліктних ситуацій між студентами та викладачами, які потребували б врегулювання.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

ЕГ підтверджує, що у ЗВО діють чіткі та зрозумілі стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що відображені в у «Положенні про організацію освітнього процесу у КНУТШ» (у підрозділах 9.8, 10.7 та окремих підпунктах розділів 7 і 8), де визначені види порушень і відповідальність здобувачів освіти та ОП; в Етичному кодексі університетської спільноти: <http://surl.li/etgcc>; Положенні про систему виявлення та запобігання академічному плагіату у КНУТШ: <http://senate.univ.kiev.ua/?p=1352>; Ухвалі ВР КНУТШ «Про репутаційну політику КНУТШ»: <http://senate.univ.kiev.ua/?p=937>; Ухвалі ВР КНУТШ «Вимоги етичної компетентності та запобігання неетичної поведінки представників університетської спільноти»: <http://senate.univ.kiev.ua/?p=1733>; Положенні про забезпечення дотримання академічної доброчесності у КНУТШ: <http://senate.univ.kiev.ua/?p=2104>. Технологічними інструментами протидії порушенням академічній доброчесності є система антиплагіату «Unicheck», що застосовується для перевірки наукових робіт здобувачів ВО, зокрема, наукових статей і кваліфікаційних робіт. Університет має можливість безкоштовно перевіряти на плагіат всі наукові роботи в повному обсязі, а також надає можливість для здобувачів перевірити свою роботу вдруге (платно). Однак, як з'ясувала ЕГ під час спілкування з фокус-групами, курсові роботи здобувачів ОП не підлягають обов'язковій перевірці на академічний плагіат (зустрічі 3, 5, резервна зустріч). У випадку грубого порушення етичних принципів чи норм, зафіксованих у «Етичному кодексу університетської спільноти», керівник відповідного підрозділу уповноважений ініціювати розгляд справи на Комісії з етики.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

У ЗВО розроблені й оприлюднені всі необхідні документи щодо контрольних заходів, оцінювання здобувачів й академічної доброчесності, які активно популяризуються та послідовно дотримуються в освітньому процесі. Докладний опис критеріїв оцінювання є беззаперечно сильним елементом робочих програм. Іспити, передбачені ОПП, приймають два викладача. Онлайн доступ здобувачів до інформації про результати підсумкового контролю у системі «Тритон» є позитивною практикою на ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Під час проведення акредитації ЕК встановила, що в робочих програмах відсутні переліки орієнтовних питань, що виносяться на іспит/залік. Експертна група рекомендує запровадити практику обов'язкової перевірки курсових робіт на наявність академічного плагіату, що сприятиме формуванню глибшої культури академічної доброчесності.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

На думку ЕГ, зазначені вище недоліки в робочих програмах і положеннях не піддають сумніву функціонування в КНУТШ системи інформування здобувачів вищої освіти про відповідні види робіт, форми і критерії оцінювання, контрольні заходи тощо, а є свідченням певних локальних недопрацювань, пов'язаних із поточною роботою науково-педагогічного колективу, які можуть бути оперативно усунуті в робочому порядку. Висловлені рекомендації – це лише спосіб покращити цілком дієві практики реалізації ОПП.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ на підставі аналізу стану кадрового забезпечення реалізації ОПП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» в КНУТШ (кадрове забезпечення програми як воно представлено в Таблиці 2 ВС, зустрічі зі здобувачами, НПП, стейкхолдерами) підтверджує високий рівень відповідності академічної кваліфікації НПП тим ОК, які вони викладають на ОПП. Про це свідчать базова освіта, наукові ступені та вчені звання, опубліковані праці та інші компетентності. Викладання обов'язкових дисциплін забезпечують висококваліфіковані викладачі з різних кафедр КНУТШ. Зокрема, професори Рубель В.А., Мордвінцев В.М., Палієнко М.Г., Ульяновський В.І., Терпиловський Р.В., Городня Н.Д., Слюсаренко А.Г., Могильний Л.П., Ставнюк В.В., Пивовар С.Ф., Коцур А.П., Машевський О.П. тощо. Викладачі ОПП вчасно проходять підвищення кваліфікації, активно публікують результати своїх наукових досліджень, виступають із доповідями на всеукраїнських і міжнародних конференціях. ЕГ ознайомила з публікаціями викладачів та встановила повну відповідність сфер наукових досліджень викладачів дисциплінам, які вони викладають за ОПП. Під час зустрічей здобувачі ВО акцентували увагу на високому рівні викладання навчальних дисциплін; з їхнього боку відсутні скарги на якість надання освітніх послуг.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура конкурсного добору НПП є прозорою, дієвою, та регламентована Статутом університету (<https://cutt.ly/F3r2iRn>), “Порядком конкурсного відбору на посади науково-педагогічних працівників” (<https://cutt.ly/e3r2wbk>), де зазначені всі етапи обрання за конкурсом НПП. Оголошення про проведення конкурсу, терміни та його умови розміщуються на офіційному сайті КНУТШ. Завідувач, професор кафедри обираються за конкурсом Вченою радою ЗВО шляхом таємного голосування. Доцент, старший викладач, викладач, асистент обираються за конкурсом таємним голосуванням вченою радою факультету з урахуванням рішення кафедри. При цьому враховуються наукові та навчально-методичні праці претендентів, які відображають професійні зацікавлення викладача, а також додаткові документи, що підтверджують наявність академічної і професійної кваліфікації. Для підтвердження професійної кваліфікації претендент на посаду, який працює у КНУТШ, проводить відкрите заняття. Обговорення кандидатури проводиться членами кафедри за участі гаранта ОП. Під час відео-зустрічі здобувачі ВО і стейкхолдери висловили задоволення професіоналізмом викладачів ЗВО. Представники академічного персоналу не висловлювали претензій і нарікань щодо об'єктивного характеру та прозорості процедури обрання.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

На зустріч з ЕГ були запрошені роботодавці, які підтвердили свою участь у вдосконаленні ОПП, визначенні її цілей, ПРН і долученні до організації та реалізації освітнього процесу в якості консультантів і рецензентів. Зокрема, були враховані рекомендації Інституту історії України НАНУ, Інституту політичних та етнонаціональних досліджень НАНУ, Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАНУ. Після цього була збільшена кількість кредитів на вивчення Історії України (7 ОК, 33 кредити). Започатковано вивчення, як окремих дисциплін, «Преісторії» та «Археології» замість «Основ археології та преісторії» (документи надані на запит в системі NAQA). У розмові з ЕГ директор Центрального державного історичного архіву у місті Київ Я.Файзулін підтвердив свою зацікавленість, як роботодавця, у випускниках ОПП (зустріч 9). У відповіді на поданий ЕГ запит №7 додано договори співпраці між КНУТШ і Софійським університетом імені Климента Охридського (Республіка Болгарія), а також Університетом Вітовта Великого (Республіка Литва). Роботодавці під час зустрічі з членами ЕГ підтвердили сталі контакти з науково-педагогічним колективом історичного факультету КНУТШ. Зокрема, вони залучаються до освітнього процесу при організації і проведенні практик, здійснюють експертизу РПНД, входять до складу редколегій періодичних видань, а також проводять спільні заходи. Періодично здійснюється опитування роботодавців – стейкхолдерів ОПП <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfsgbMeL4uiaE-fdYevREbBJoUiF5OOmtowW96-3AstUsttWHg/viewform>.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

У процесі реалізації ОПП залучаються до проведення аудиторних занять провідні фахівці-практики й експерти. Зокрема, до проведення окремих занять для здобувачів запрошувалися професор Університету Турку Пекка Хакамієс (Фінляндія), другий секретар Посольства України в Чорногорії А.Демещук, експертка УКФ, к.іст.наук А.Ніколаєва. 15.11.2022 проф.Я.Грицак у КНУТШ провів публічну лекцію «Що історія допомагає нам зрозуміти про цю війну» (<https://www.univ.kiev.ua/news/12502>). Викладачі, що залучені до реалізації ОПП, є не лише теоретиками, а й практиками, членами Національної спілки краєзнавців України. Університет забезпечує можливість залучення роботодавців і експертів до викладання і до роботи у складі екзаменаційних комісій шляхом погодинної оплати їх праці.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Зустрічі з адміністративним персоналом КНУТШ і та НПП підтвердили, що ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів, які забезпечують організацію та реалізацію освітнього процесу на ОПП. Відповідно до «Положення про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (<http://surl.li/bhxzu>) працівники самостійно обирають конкретні форми, види і напрями підвищення кваліфікації обсягом не менше, ніж п'ять кредитів ЕКТС за п'ять років. У ЗВО створена платформа KNU Professionals (<https://t.me/knuprofessional>), на якій реалізуються проекти професійного розвитку викладачів («KNU Teach Week», «KNU Teach Camp», Uni-Biz Bridge та ін.), а також Digital skills Pro – програма розвитку цифрових компетентностей викладачів. Більшість викладачів ОП пройшли курси й тренінги щодо онлайн-навчання. Проаналізувавши ВС і врахувавши відповіді на запити, члени ЕГ встановили, що викладачі ОПП доц. Кузіна Н.В., проф. Савченко Г. П., доц. Петасюк О.І., доц. Терес Н.В., проф. Конта Р.М. пройшли закордонні стажування, а інші викладачі, які працюють за ОПП, проходили стажування у вітчизняних науково-дослідних закладах. Результати стажувань впроваджуються в навчальний процес за ОПП у вигляді розробки спеціальних вибіркових курсів, включення до навчальних програм додаткових тем чи проблематики. Система професійного розвитку відповідає потребам та інтересам викладачів і сприяє реальному підвищенню якості викладання.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Експертна група встановила, що в університеті відсутня єдина шкала рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників, однак діє система заохочення викладачів за досягнення у фаховій сфері. Професійний розвиток викладачів стимулюється преміюванням за високі результати публікаційної активності, встановленням завдань щодо професійного зростання в контрактах, які укладаються з викладачами. Стимулювання НПП на ОПП відбувається і через присвоєння звань «кращий викладач року», вручення подяк, грамот тощо. Відповідно до розпорядження ректора КНУТШ створено комісію з матеріального заохочення (<http://science.univ.kiev.ua/news/official/3247/>). Професори Коцур А.П і Капелюшний В.П. отримали почесне звання «Заслужений працівник освіти України», доц. Сокирко О.Г. – Подяку МОН України, доц. Сокирко О.Г., доц. Гончаров О.П. – Почесну грамоту МОН України, доц. Гончаров О.П. – Почесну грамоту КМУ, проф. Могильний Л.П. – Премію імені Т.Г.Шевченка в номінації «За наукові праці».

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Сильною стороною ОПП за цим критерієм є висока професійна та академічна кваліфікація науково-педагогічних працівників, чітка відповідність викладачів тим ОК, які вони забезпечують. ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності та сприяє професійному розвитку викладачів, зокрема шляхом морального та матеріального заохочення. Прозорість процедур конкурсного добору викладачів, врахування рівня професіоналізму кандидатів на посади. Формалізація різноманітних можливостей професійного розвитку НПП. Зразковою є програма розвитку цифрових компетентностей викладачів Digital skills Pro.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Зважаючи на загальну відповідність освітньої діяльності вимогам підкритеріїв оцінювання якості освітньої діяльності за Критерієм 6, наведені сильні сторони та позитивні практики ОП (програма розвитку цифрових компетентностей викладачів Digital skills Pro), експертна група дійшла висновку, що ОПП відповідає рівню А за Критерієм 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Для ЕГ проведено відео-трансляцію матеріально-технічних ресурсів освітньої програми, що надало можливість скласти комплексне уявлення про рівень матеріально-технічного забезпечення ОП. В опитуванні здобувачів передбачений розділ для визначення рівня задоволеності матеріально-технічними ресурсами, зокрема відповідістю наявних ресурсів сучасним вимогам, вільним доступом на факультеті до сучасної літератури, належним станом будівель та приміщень факультету. Під час опитування, яке проводилося у липні 2021 р. майже 64% респондентів відмітили, що матеріально-технічні ресурси необхідні для забезпечення навчального процесу наявні. Більше 86,4% респондентів зазначили, що у належному стані знаходяться будівлі та приміщення факультету, а 54,5 % підтвердили, що наявні ресурси відповідають сучасним вимогам. Водночас 36,4% не погодилися з тим, що на факультеті є вільний доступ до наукової та навчальної літератури. Керівництво факультету та гарант ОП ознайомили ЕГ з Міжкафедральною навчальною лабораторією «Центр підводної археології, археологічних та етнологічних досліджень». Центр має власну колекцію археологічних та етнографічних пам'яток. Центр має необхідне технічне обладнання та аудиторії для проведення практичних занять. Фонди Учбово-методичної лабораторії етнографії, які почали формуватися в 1995 р. налічують 10 тис. архівних справ та літератури, у тому числі іноземною мовою. Під час реалізації освітнього процесу на ОП використовують дві інтерактивні аудиторії, які обладнані сучасними комп'ютерами. Дані аудиторії використовуються при викладанні іноземних мов. З 2021 р. на запит факультету фактично усі аудиторії були обладнані проекторами. Приміщення, у яких відбувається освітній процес мають доступ до мережі інтернет. Частина приміщень зазнала ушкоджень під час ракетних атак у жовтні-грудні 2022 р. Незважаючи на це заклад здійснює заходи щодо ліквідації наслідків та продовжує вдосконалювати матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу. Загальний фонд Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича становить більше 3 млн. примірників джерел та літератури та постійно наповнюється новими надходженнями. У закладі освіти використовується система автоматизації "Тритон", яка була продемонстрована ЕГ під час огляду матеріально-технічних ресурсів. Дана система використовується для формування довідок, заявок, навантаження, надає інформацію про навчальний план, графік навчального процесу, факультативні дисципліни, практичну підготовку. Система дозволяє генерувати усі необхідні здобувачам довідки. Проте ЕГ відмітила, що система відображає лише підсумковий, а не поточний контроль здобувачів. Фінансові, матеріально-технічні ресурси, навчально-методичне забезпечення ОП забезпечують досягнення визначених цілей та програмних результатів навчання, а також безпеку освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів та викладачів ЗВО.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

На сайті Наукової бібліотеки імені М. Максимовича є форма для запитів з боку керівників структурних підрозділів щодо замовлення купівлі нової літератури, періодичних видань. Закупівля сучасної літератури проводиться 4 рази на рік. Даною опцією користуються ОП історичного факультету. Здобувачі та науково-педагогічні працівники можуть користуватися ресурсами Міжкафедральної навчальної лабораторії «Центр підводної археології, археологічних та етнологічних досліджень», Науково-педагогічні працівники ОП, зокрема Віктор Ставнюк, на зустрічі з ЕГ підтвердили, що мають широкий доступ до різноманітних інтернет ресурсів та бібліотечних ресурсів і таким чином забезпечені необхідною літературою та джерелами. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича забезпечує безкоштовний доступ до різних баз даних, зокрема Scopus, Web of Science, CUL online, ScienceDirect, EBSCO та інші електронні ресурси відкритого доступу: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elresurs.php3> Крім Scopus/Web of Science доступ до інших баз даних надається за заявками факультетів та інститутів. Бібліотека використовує можливість тестових доступів до інших баз даних. Заклад розвиває інституційний репозитарій eKNUTSHIR (<https://ir.library.knu.ua/knurepo/>), який розпочав функціонування 2021 року. На даний момент триває наповнення фондів. ЕГ відмітила, що на момент проведення експертизи у фонді кафедри етнології та краєзнавства розміщено сім магістерських робіт 2020–2021 рр. Кожен викладач та здобувач має корпоративну пошту, яка забезпечує доступ до інформаційних систем закладу, у тому числі системи автоматизації «Тритон». Здобувачі та науково-педагогічні працівники також мають можливість безкоштовно друкувати свої наукові публікації у виданнях КНУТШ. Зокрема, на кафедрі етнології та краєзнавства, яка забезпечує дану ОП, видаються два видання, які відносяться до категорії В фахових видань України: «Етнічна історія народів Європи» (<http://ethnic.history.univ.kiev.ua/ua/>), «Часопис української історії» (<https://chasopys.history.knu.ua/>). ЕГ на підставі вивчення СО та зустрічей з здобувачами, науково-педагогічними працівниками, представниками адміністрації факультету, Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича, встановила, заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Освітнє середовище ЗВО є цілком безпечним для життя та здоров'я здобувачів освіти, що навчаються на ОП. В умовах війни заклад продовжує дистанційне навчання. Учасники освітнього процесу були вакциновані на базі Клініки університету під час пандемії Covid-19, а також отримали бустерні дози вже в час війни. Працівники, здобувачі та викладачі закладу освіти за потреби також можуть користуватися послугами університетської клініки, а в кожному корпусі також діє медичний кабінет, куди за потреби можуть звернутися учасники освітнього процесу. У березні 2023 р. на базі клініки почав функціонувати стаціонарний Пункт незламності. Приміщення, у яких відбувається освітній процес в рамках даної ОП, обладнані укриттями на випадок повітряної тривоги. Під час огляду матеріально-технічного забезпечення ЕГ мала можливість переконатися у наявності вказівників, які ведуть до укриття. Психологічна служба університету надає психологічну підтримку здобувачам, викладачам та працівникам університету. Проводяться індивідуальні онлайн та офлайн безкоштовні консультації. Також служба забезпечує проведення групових заходів, долучає іноземних фахівців для проведення таких заходів, підвищення кваліфікації психологів закладу тощо. Науково-педагогічні працівники на зустрічі з ЕГ також зазначили, що кафедра психології університету активно долучається до забезпечення психологічного здоров'я учасників освітнього процесу. Викладачі регулярно отримують розсилки із контактами, за якими можна звернутися за потреби.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

ЕГ під час зустрічей із здобувачами, викладачами, представниками відділів та центрів закладу, органами студентського самоврядування, та підставі вивчення даних представлених в СО та сайті, зазначає, що система освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки студентів стосується спектру освітніх і позаосвітніх питань. Під час зустрічей з ЕГ здобувачі в першу чергу відзначили високий рівень комунікації адміністрації факультету, гаранта ОП та викладачів із ними, а також відкритість і готовність надавати необхідні консультації та підтримку. Допомогу здобувачам надає Психологічна служба (<https://goo.su/lMKsFv>), яка приймає звернення через чат-бот, проводить консультації, тренінги, вебінари. Відділ сприяння працевлаштуванню студентів (<http://job.univ.kiev.ua/>), проводить щорічний моніторинг запитів здобувачів щодо подальшого працевлаштування, очікування від роботодавців, умов роботи. Результати презентуються на Раді роботодавців Університету (<https://goo.su/mLOgt>). На основі даних опитувань та зворотного зв'язку від роботодавців відділ визначає, які саме заходи необхідно провести, у тому числі щосеместрові Кар'єрні фестивалі. Центр по роботі зі студентами, Центр виховної роботи та куратори забезпечують інформаційну та консультативну підтримку здобувачів. Під час зустрічей ЕГ встановила, що важливою ланкою при комунікації зі здобувачами є куратори. Інститут кураторства забезпечує координацію взаємодії студентів в рамках академічних груп та зі структурними підрозділами університету. Особливо ефективно проявила себе дана практика за умов дистанційного навчання. Завданнями кураторів є сприяння адаптації здобувачів, ознайомлення з особливостями освітнього процесу, координування взаємодії з іншими структурними підрозділами закладу, сприяння залученості до наукових, культурних та інших заходів, які відбуваються у закладі тощо. Відділ міжнародних зв'язків надає інформацію про академічну мобільність,

міжнародні конференції та олімпіади та різноманітні програми обміну (<https://international.knu.ua/>). Відділ академічної мобільності надає інформацію про програми академічної мобільності, проводить консультації із здобувачами, ознайомлює із необхідними документами (<https://goo.su/mL0gt>). Органи студентського самоврядування, зокрема студентський парламент (<https://goo.su/JFh0H5n>) відповідає за відстоювання прав здобувачів університету, імплементацію їхніх ідей, проєктів та ініціатив, організовує різноманітні заходи, інформує здобувачів щодо можливостей отримати соціальну підтримку. Здобувачів першого року навчання ознайомлюють із пільгами, можливостями отримати соціальну стипендію. Студенти, які потребують підтримку та допомогу можуть звернутися з запитом до профспілки. Представниця РМВ на зустрічі з ЕГ підтвердила, що здобувачі, які мають науковий доробок та відповідні здобутки можуть отримати стипендії як державні так і від різних фондів. Інформування здобувачів щодо таких можливостей здійснюється через студентське самоврядування.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Під час демонстрації матеріально-технічних ресурсів ОП ЕГ переконалася у наявності в приміщеннях, де відбувається освітній процес, ліфту та вказівників зі шрифтом Брайля для осіб з інвалідністю. Здобувачі, які потребують користування даним ліфтом можуть отримати спеціальну перепустку, яка надається за запитом факультету. Можливість брати участь в освітньому процесі дистанційно, а також наявність електронних ресурсів дозволяє забезпечити реалізацію права на освіту особам з особливими освітніми потребами, що навчаються на ОП. Результати опитування здобувачів, проведеного у липні 2021 р. демонструють, що 86,4% респондентів підтвердили, що викладачі ОП ставляться з розумінням до потреб здобувачів освіти та приділяють спеціальну увагу особам з особливими потребами. У КНУТШ розроблені політики щодо забезпечення достатніх умов для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами. Зокрема у червні 2020 р. затверджено Концепцію розвитку інклюзивної освіти «Університет рівних можливостей» Київського національного університету імені Тараса Шевченка (<https://www.knu.ua/pdfs/equal-opportunities/Concept-of-inclusive-education-development.pdf>). В університеті також розроблено «Пам'ятку про правила комунікації із людьми з інвалідністю» (<https://www.knu.ua/pdfs/equal-opportunities/Pamyatka-pro-pravyla-komunikaciyi-iz-lyudmy-z-invalidnistyu.pdf>), яка надає поради щодо правильної організації заходів із врахуванням потреб людей з інвалідністю, правила комунікації та супроводу осіб таких осіб тощо. Зокрема, «Порядок супроводу осіб з інвалідністю» (<https://www.knu.ua/pdfs/equal-opportunities/Poryadok-suprovodu-osib-z-invalidnistyu.pdf>) затверджено у 2019 р.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Вирішення конфліктних ситуацій, зокрема пов'язаних із домаганнями, дискримінацією та корупцією регулюються кількома нормативними документами закладу. А саме: «Положенням про організацію освітнього процесу у КНУТШ», «Порядком вирішення конфліктних ситуацій у КНУТШ», «Порядком запобігання та протидії дискримінації, булінгу, гендерно-обумовленому насильству в КНУТШ». В КНУТШ затверджена «Антикорупційна програма». Дія Антикорупційної програми поширюється на посадових осіб закладу, які відповідно до посадових обов'язків виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-управлінські функції та обов'язки. В університеті діє «Етичний кодекс університетської спільноти». У кодексі визначено етичні принципи, якими керуються працівники закладу, етичні норми діяльності членів університетської спільноти, процедури розгляду порушень та принципи діяльності комісії з етики. «Пам'ятка норм етичної поведінки для учасників освітнього процесу КНУТШ» визначає норми етичної поведінки у діяльності науково-педагогічних працівників та здобувачів, правила листування учасників освітнього процесу, види порушень етичних норм та недотримання репутаційних норм. Органи студентського самоврядування на зустрічі з ЕГ підтвердили, що активно долучені до вирішення конфліктних ситуацій. Проте також зазначили, що випадки конфліктів трапляються доволі рідко. Студентське самоврядування збирає скарги від здобувачів за допомогою анонімною Google форми, проводить відповідне розслідування, бесіди та комунікує з адміністрацією закладу задля подальшого усунення ситуації та її попередження у майбутньому. Представниця студентського парламенту історичного факультету підтвердила, що в основному здобувачі звертаються до органів студентського самоврядування безпосередньо, а не використовують анонімну форму. Під час щорічного опитування здобувачі відповідають на питання «Мені відома процедура своєчасного та оперативного розв'язання спірних питань (зокрема пов'язаних з конфліктами, сексуальними домаганнями, корупцією)». ЕГ мала можливість ознайомитися з результатами опитування, проведеного на програмі у липні 2021 р. За даними опитування більше 54,5% респондентів погодилися із даним твердженням. У ЗВО діє Постійна комісія Вченої ради з питань етики (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=1073>). На зустрічі ЕГ з науково-педагогічними працівниками ОП був присутній В'ячеслав Мордвінцев, який є членом Вченої ради університету та Головою даної комісії. При вирішенні конфліктних ситуацій комісія співпрацює із іншими комісіями, зокрема освітньою, науковою та іншими. Здобувачі на зустрічі з ЕГ зазначили, що знають як діяти у випадку виникнення конфліктів всередині групи чи з викладачем. Водночас здобувачі зазначили, що випадків конфліктів на ОП не було.

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Освітнє середовище та матеріальні ресурси цілком задовольняють потреби та інтереси здобувачів освіти. Здобувачі мають доступ до інформаційних ресурсів та інфраструктури, необхідних для забезпечення власних освітніх та наукових інтересів. Здобувачі та науково-педагогічні працівники обізнані з процедурами вирішення конфліктних ситуацій, на ОП є налагоджена належна комунікація між учасниками освітнього процесу. Здобувачі мають можливість отримати необхідні консультації з різних аспектів освітнього процесу, а також скористатися соціальною підтримкою. У закладі створено широку мережу відділів, які надають здобувачам, викладачам та працівникам консультаційну, організаційну та інформаційну підтримку. Саме рівень комунікації адміністрації та викладачів із студентами, на якому наголошували здобувачі та випускники є сильною стороною освітнього середовища на ОП

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

ЕГ, зважаючи на результати опитувань здобувачів ОП у липні 2021 р. рекомендує посилити на ОП інформування студентів щодо наявності доступу до сучасної літератури через ресурси факультету, різноманітні бази даних та електронні ресурси, про які зазначено на сторінці Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича. Позитивною практикою для ОП буде також активніше наповнення репозитарію працями науково-педагогічних працівників, оскільки на даний момент там розміщено лише кілька магістерських робіт. ЕГ визначила як недолік ОП відсутність спеціалізованої платформи для дистанційного навчання та рекомендує впровадити єдину та уніфіковану навчальну онлайн-платформу для забезпечення потреб ОП.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Освітнє середовище та матеріальні ресурси ОП відповідають рівню В. Умови створені КНУТШ задовольняють інтереси та потреби усіх учасників освітнього процесу. Адміністрація закладу дбає про належний стан матеріально-технічних ресурсів, необхідних для реалізації ОП. Виявлені ЕГ недоліки можуть бути усунуті найближчим часом шляхом посилення поінформованості здобувачів щодо можливості користуватися різноманітними додатковими ресурсами, зокрема наукометричними базами даних. Відсутність спеціалізованої платформи для дистанційного навчання не є критичним зауваженням, оскільки освітній процес супроводжується іншими технічними засобами. Проте впровадження такої системи може лише покращити можливості ОП, особливо в умовах дистанційного освітнього процесу.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Під час проведення експертизи підтверджено дані відомостей СО щодо того, що КНУТШ послідовно дотримується визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП. Порядок розроблення, розгляду і затвердження освітніх програм, дотримання принципів та процедур забезпечення якості (моніторинг, оцінювання, внутрішня акредитація, періодичний перегляд, порядок припинення) визначаються «Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» <https://www.knu.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf> Внесення змін до освітніх програм регулюються пунктом 2.2. даного положення. У закладі також діє «Положення про організацію освітнього процесу» в оновленій редакції від квітня 2022 року: https://www.knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf У 2020 році затверджено «Положення про опитування здобувачів освіти і науково-педагогічних працівників КНУТШ» http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_Oputuvanya_2020.pdf Відповідно до зазначеного документу у закладі проводиться суцільне опитування здобувачів першого року, а також вибіркоче опитування студентів 2-4 року навчання та науково-педагогічних працівників задля вивчення різних аспектів життя університету. Опитування здобувачів окремої ОП та опитування про викладання певної дисципліни здійснюються за розпорядженням декану факультету на прохання гаранта програми. Опитування з метою дослідження різних аспектів ОП здійснено у липні 2021 р. та у 2022 р. З результатами опитування 2021 р. можна ознайомитися за посиланням: https://ethnic-studies.knu.ua/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B8/%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%9E%D0%BF%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Представники студентського самоврядування вказали також, що проводять певні соціологічні опитування здобувачів і після цього представляють проекти змін на зустрічах з адміністрацією факультету, гарантими ОП. Водночас під час зустрічі з самоврядуванням студентським зазначено, що Департамент соціологічних досліджень існує в університеті, проте поки не функціонує достатньо активно і більшість локальних опитувань та досліджень здійснюють студентські парламенти факультетів. На зустрічі з ЕГ представники студентського парламенту історичного факультету підтвердили, що здобувачів також опитують щодо якості викладання дисциплін зазвичай сумісників чи запрошених викладачів, щоб отримати відгук щодо методів і форм викладання, чи є викладання фаховим тощо. Представники студентського самоврядування також навели приклади прийняття рішень на підставі опитувань здобувачів: заміна викладача, до критеріїв оцінювання якого були зауваження зі сторони студентів; проведення бесід адміністрацією з викладачами; внесення змін до переліку дисциплін вільного вибору студентів. Велике опитування здобувачів на запит ОП проведено в 2021 та 2022 роках. Валерій Капелюшний під час зустрічі з ЕГ відмітив, що спостерігається на ОП позитивна динаміка щодо залученості здобувачів до вдосконалення програми, адже спочатку студенти мали сумніви щодо здатності впливати на освітній процес, проте участь у засіданнях кафедр, обговореннях, зустрічах з роботодавцями це змінила. Приклади врахування пропозицій здобувачів при зміні ОП навів гарант програми. Зокрема, він зазначив, що у першому варіанті програми передбачалося, що поглиблено вивчатиметься лише англійська мова. За пропозиціями здобувачів було змінено концепцію і програма реалізовується з поглибленим вивченням іноземних мов (крім англійської здобувачі можуть вивчати німецьку та польську). ЕГ також мала можливість ознайомитися із протоколом кафедри етнології та краєзнавства, який відображають залученість здобувачів до засідань кафедри, під час якого обговорювалася нова редакція ОП у грудні 2021 р. (<https://ethnic-studies.knu.ua/information/additional-info-folder>) На сайті кафедри є форма зворотного зв'язку, про яку також згадували здобувачі на зустрічі з ЕГ (<https://ethnic-studies.knu.ua/education-programs/history-of-ukraine-and-cultural-anthropology>). Здобувачі також зазначили, що викладачі безпосередньо постійно опитують здобувачів щодо змін для вдосконалення дисциплін.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Гарант програми на зустрічі з ЕГ зазначив, що працедавці ОП також активно залучені до внесення змін та вдосконалення програми. Зокрема, представник роботодавці, заступник директора Інституту історії України НАН України Олександр Реєнт запропонував збільшити кількість дисциплін присвячених історії України. Також представники роботодавців, а саме музейні установи, рекомендували розділити викладання дисциплін «Археологія» та «Преісторія». Також за пропозицією музеїв, які виступають як бази практик для здобувачів ОП, в останні редакції ОП архівну практику замінено на музейно-архівну.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Збирання, аналіз та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників покладається на адміністрацію факультету та гаранта. ОП ще не мала випускників. Кафедра етнології та краєзнавства підтримує тісний контакт із випускниками попередніх програм. Зокрема, випускники кафедри були присутні як на зустрічі ЕГ з працедавцями (Анна Ніколаєць, Український Культурний Фонд), так і відкритій зустрічі та наголосили на сталих контактах із кафедрою та практикою ОП враховувати пропозиції як від здобувачів, так й інших стейкхолдерів. На червень-липень 2023 року заплановано перше анкетування випускників ОП з метою з'ясування їх професійного шляху та отримання порад для покращення ОП. У КНУТШ також функціонує Рада роботодавців <https://www.knu-employers-council.com/>

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Система забезпечення якості КНУТШ виявляє недоліки в освітніх програмах через моніторинг загальноуніверситетського рівня та опитування, які проводяться структурними підрозділами чи безпосередньо програми. Керівниця відділу забезпечення якості освіти зазначила ЕГ, що відділ аналізує виявлені під час опитувань

проблеми на рівні цілого університету та не моніторить безпосередньо окремі освітні програми. При виявленні системних проблем у закладі приймаються рішення для їхньої ліквідації. Приклади виявлених проблем: недостатня обізнаність здобувачів щодо можливості обрання дисциплін вільного вибору та участі у забезпеченні якості освіти. Задля вирішення проблеми було проведено ряд тренінгів із студентським самоврядування. Відділ також може допомогти структурному підрозділу, на якому виявлено системну проблему у її вирішенні. Робота з гарантом окремих ОП здійснюється тоді, коли такі програми значно вирізняються на фоні інших програм закладу. Навчальна лабораторія соціологічних та освітніх досліджень <https://sociology.knu.ua/uk/department/navchalna-laboratoriya-sociologichnyh-ta-osvitnih-doslidzen> проводить опитування щодо якості освітніх програм на факультетах. Керівниця лабораторії також на зустрічі з ЕГ наголосила, що з метою популяризації опитувань були організовані також курси для гарантів та адміністрації щодо того як інформувати здобувачів про опитування та їхню важливість для якості освітнього процесу. Опитування, які проводилися серед здобувачів історичного факультету набирали необхідну кількість респондентів. Останній перегляд ОП відбувся у 2021 р. за участі усіх стейкхолдерів ОП.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Згідно з п. 2.2. Внесення змін до освітньої програми “Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка” рекомендації органів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти щодо необхідності внесення змін до опису освітньої програми є підставою для перегляду ОП. Акредитація ОП проводиться вперше, проте при розробці програми враховано результати акредитацій інших програм КНУТШ, які відбувалися в 2019-2020 академічному році. Зокрема, у 2020 р. відбулися на факультеті акредитації ОП «Музеєзнавство, пам'яткознавство» магістерського рівня та «Історія та археологія» (доктор філософії). Зокрема було формалізовано співпрацю з деякими установами-партнерами через укладання договорів та меморандумів про співпрацю, про що згадували працевдавці під час зустрічі з ЕГ. Варто зазначити, що заклад освіти ретельно вивчає результати акредитацій освітніх програм, розглядає інформацію на засіданні Вченої ради університету і приймає відповідні рішення щодо вдосконалення освітнього процесу та підвищення якості ОП: <http://senate.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2022/11/%D0%A3%D1%85%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8-%D0%B0%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97-%D0%9E%D0%9F-%D0%9A%D0%9D%D0%A3....pdf> ; <http://senate.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2021/11/%D0%A3%D0%A5%D0%92%D0%90%D0%9B%D0%90-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8-%D0%B0%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%85-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC-%D0%A3%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%82%D1%83....pdf> Зокрема було посилено інформаційну роботу з гарантами освітніх програм та керівниками структурних підрозділів щодо концепції забезпечення якості освіти.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

ЕГ переконалася, що в КНУТШ сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітніх програм, у тому числі програми “Східноєвропейські історичні студії”. Система забезпечення якості освіти та освітнього процесу, передбачена нормативними документами закладу, зокрема “Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка” дозволяє забезпечувати належний рівень якості програм при їхній розробці та вдосконаленні, високий рівень викладання, моніторингу якості освіти у закладі. Водночас необхідно зазначити, що головна відповідальність за якість програм та окремих ОК покладається на гаранта та адміністрацію кафедри і факультету, що підтверджує п'ятирівневу систему забезпечення якості продемонстровану у відомостях СО. Для гарантів та керівників структурних підрозділів проводять відповідні тренінги, інформаційні зустрічі тощо. Під час зустрічей ЕГ переконалася також, що усі процедури забезпечення якості освіти на даній ОП дотримуються належним чином. Представники різноманітних структурних підрозділів, здобувачі та науково-педагогічні працівники демонструють широку обізнаність із політиками та процедурами університету. Грант програми, Валерій Капелюшний, ініціює щорічний моніторинг ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Сильною стороною забезпечення якості освіти на ОП є тісна співпраця керівництва програми та адміністрації факультету з усіма стейкхолдерами, а також врахування їх пропозицій при перегляді ОП. ЕГ на зустрічах з здобувачами, працевдавцями переконалася у ефективній комунікації між стейкхолдерами та гарантом програми.

Здобувачі освіти детально ознайомлені з можливістю впливати на освітній процес і часто висловлюють свої побажання керівництву програми. ЕГ також відмітила наявність сталих контактів ОП зі випускниками попередніх років та залучення їх, як і здобувачів до розгляду змін ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Комунікація із роботодавцями щодо вдосконалення ОП відбувається здебільшого на рівні особистих професійних контактів, а також під час проходження здобувачами практик. Не виявлено ширших обговорень змін, пропозицій із залученням одночасно багатьох представників роботодавців. ЕГ рекомендує розширити практику комунікації із роботодавцями щодо вдосконалення ОП через регулярні соціологічні опитування. Аналогічні опитування варто запровадити і для комунікації із випускниками ОП. ЕГ також рекомендує обов'язково проводити щосеместрові анонімні опитування щодо якості окремих ОК програми та фахових компетентностей викладачів, а не лише запитувати їхню думку під час особистих бесід. Керівництву ОП також варто продовжити практику інформування здобувачів щодо можливості їхньої участі у вдосконаленні програми, оскільки опитування 2021 р. вказує на велику частку респондентів, які на питання цього блоку відповіли, що не знають про таке.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ЕГ вважає, що внутрішнє забезпечення якості на ОП відповідає Критерію 8 із недоліками, що не є суттєвими і можуть бути усунені найближчим часом. У КНУТШ та зокрема на ОП "Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)" сформована належна культура якості. ОП дотримується затверджених у закладі політик та практик щодо залученості учасників освітнього процесу та інших стейкхолдерів до періодичного перегляду програми та її вдосконалення. Гарант ОП та адміністрація факультету враховують пропозиції стейкхолдерів, зокрема здобувачів ОП.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу регламентовані "Статутом Київського національного університету імені Тараса Шевченка <https://knu.ua/pdfs/statut/statut-22-11-28.pdf> , "Положенням про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка" https://www.knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf , "Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка <https://knu.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf> , Етичним кодексом університетської спільноти <https://www.knu.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf> , "Порядком вирішення конфліктних ситуацій у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка" <https://www.knu.ua/pdfs/official/Procedure-for-resolving-conflict-situations-in-University.pdf> , "Порядком запобігання та протидії дискримінації, булінгу, гендерно-обумовленому насильству у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка" <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Procedure-for-preventing-discrimination-bullying-gender-based-violence-in-University.pdf> , "Положенням про гаранта освітньої програми в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка" <http://senate.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96%D0%95%D0%9D%D0%9D%AF-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B0-%D0%9A%D0%9D%D0%A3%D0%A2%D0%A8.pdf> , "Правилами внутрішнього розпорядку у студентських гуртожитках Київського національного університету імені Тараса Шевченка" <https://studmisto.knu.ua/management/documents/regulation-documents/257-pravya-vnutrishnoho-rozporiadku> та "Положенням про забезпечення дотримання академічної доброчесності у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка" <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Detection-and-prevention-of-academic-plagiarism-in-University.pdf> Всі вищезгадані документи розміщені на офіційному сайті КНУТШ у розділі Офіційна інформація: <http://www.univ.kiev.ua/ua/official> Під час зустрічі зі здобувачами, науково-педагогічними працівниками ЕГ мала змогу переконатися, що учасники освітнього процесу ознайомлені зі власними правами та обов'язками, процедурами, які діють у закладі.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Проект освітньо-професійної програми ОПП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» винесений на обговорення у встановлений термін згідно з вимогами та опублікований на офіційному сайті кафедри новітньої історії України КНУТШ (<http://novitukr.history.knu.ua/3151-2/>), а також кафедри етнології та краєзнавства (<http://surl.li/fzsuy>). Посилання на текст проекту ОП для ознайомлення стейкхолдерами доступне: <https://cutt.ly/84Baj7E>. Вона пройшла необхідну зовнішню оцінку стейкхолдерів та обговорення. Пропозиції до проекту заінтересовані сторони могли надсилати гаранту проф. В.П.Капелюшному та члену робочої групи А.М.Пижику впродовж місяця на електронні адреси v.kapelyushniy@meta.ua та pyzhyk@knu.ua. <http://ethnic-studies.knu.ua/news/shanovn%D1%96-uchasniki-osv%D1%96tnogo-proczesu-zverta%D1%94mo-vashu-uvagu!>

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Кафедра етнології та краєзнавства оприлюднює необхідні компоненти ОП «Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)» на своєму вебсайті, на сторінці ОП (<http://ethnic-studies.knu.ua/education-programs/history-of-ukraine-and-cultural-anthropology>). Також основну інформацію про ОП (у звуженому викладі) і гаранту ОП, перелік навчальних дисциплін, рекламний буклет та контакти розміщено на вебсайті історичного факультету (<http://ethnic-studies.knu.ua/education-programs/history-of-ukraine-and-cultural-anthropology>). Під час зустрічей з учасниками освітнього процесу, ЕГ підтвердили їхню обізнаність щодо оприлюднених на сайті матеріалів.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Права та обов'язки учасників освітнього процесу є чіткими, доступними та зрозумілими; ОП, цілі та програмні результати навчання розміщені у вільному доступі на офіційному веб-сайті ЗВО. Функціонал сайту кафедри етнології та краєзнавства зручний та зрозумілий для пошуку необхідної інформації, а також містить форму опитування роботодавців та стейкхолдерів щодо оцінювання цієї програми з можливістю вносити свої відгуки та пропозиції.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Вимоги щодо відповідності Критерію 9 повністю дотримані. Усі зацікавлені сторони можуть легко знайти необхідну інформацію на офіційному сайті ЗВО, який відкритий, зокрема, і до зауваг та пропозицій. Для цього на сайті є доступним опитування роботодавців та стейкхолдерів щодо оцінювання цієї програми з можливістю вносити свої відгуки та пропозиції.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої

освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	A
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	A
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Миколенко Дмитро Валерійович

Члени експертної групи

Смирнов Андрій Іванович

Пиріг Маріанна Ігорівна

Герасименко Вікторія Вікторівна